

DAMIZLIK DIŐI SIĞIRLARIN BÜYÜTÜLMESİ

Prof.Dr. Selahattin Kumlu

Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Zootekni Bölümü Antalya

Dişi Sığır BŸyŸtmede Hedefler

Yaş	CA (kg)	Gcaa (g)
0 (Doğumda)	38	
2 aylık	70	500
8 aylık	225	850
15 aylık	360	750
24 aylık	500	600
5 yaş (ergin yaş)	600	300

En yŸksek gŸnlŸk sŸt verimi	>30 kg
İlk 2 aylık yaşta ŸlŸm oranı	<%5
İlk tohumlama yaşı	15 ay
İlk buzağılama yaşı	24 ay

ABD'nde Holstein Irkı Dişi Sığır Büyütmede Hedefler

Hedef	
İlk buzağılama yaşı	22-24 ay
Buzağılama sonrası canlı ağırlık	550-620 kg
Cidago yüksekliği	137-142 cm
İlk tohumlama yaşı	13-14 ay
Gebelik indeksi	1,5
İlk tohumlamada canlı ağırlık	340-386 kg
Günlük canlı ağırlık artışı	770-850
Beden Kondisyon Puanı	3,0-3,5

İlk 5 günde sütün yapısı

Doğumdan sonra geçen süre	KM (%)	Yağ (%)	Protein (%)	Laktoz (%)	Kül (%)	A-Vit. (IU)
0 saat	33,3	6,5	23,1	2,1	1,4	12.000
12 saat	20,9	2,5	13,7	3,5	1,1	8.000
24 saat	15,6	3,6	7,1	4,2	1,0	4.000
48 saat	14,0	3,7	4,9	4,4	0,9	3.000
5 gün	12,8	3,7	3,5	4,8	0,8	700

Buzağı büyütme: ilk 4 gün

- Doğumdan hemen sonra buzağıya iebileceği kadar, en az yarım kg; ilk 12 saatte ise en az 2 kg ağız sütü iirilmelidir. Yetersiz nicelik ve nitelikte ağız sütü alanlarda ölüm oranı 4-5 kat daha yüksektir.
- İzleyen 3-4 günde, buzağının ağırlığının %8-10'u kadar ağız sütü 2-4 gnde iirilmelidir.
- Buzağıların önünde daima temiz ve taze su bulundurulmalıdır.
- Buzağılar, diğer sığır barınakları dışında bireysel bölmelere veya kulübelere alınmalıdır.

Buzağı ishallerinden sakınılmalıdır.

Buzağı büyütme: 1.-12. hafta

- 5. günden itibaren normal süt iirilmeli; süt pahalı ve yetersiz ise mama verilebilir.

- Sütle büyütmede ilk 4 hafta boyunca buzağının canlı ağırlığının %7-8'i kadar süt verilmeli ve izleyen günlerde yavaşa azaltılmalıdır.

- Devamlı olarak taze ve temiz su bulundurulmalıdır.

- Kaliteli kuru ot ve başlatma yemi 5. günden itibaren verilmeli ve yemlik her gün temizlenmelidir.

- Son 3 günde ortalama 700 g büyütme yemi tüketen ve günde yaklaşık 500 g ağırlık kazanan sağlıklı buzağılar sütten kesilebilir.

- Sütten kestikten hemen sonra değil, 10-15 gün sonra çağdaşı diğer buzağıların arasına katılmalıdır.

- İlk 2 haftalık yaşta boynuz kreltilmeli, (varsa) fazla meme ucu alınmalı, kulak küpesi takılmadır.

Tam yağlı sütle buzağı büyüme

Hafta	Buzağının ağırlığı (kg)	Buzağıya verilecek süt (kg/gün)			
		kg	% CA	kg	% CA
<i>İlk 3-4 gün</i>	38	2-3	6	2-3	6
1	40	3-4	8	4	10
2	43	3-4	8	4	9
3	46	3-4	8	4	9
4	50	3	6	4	8
5	54	2	4	3	6
6	58			2	3
7	63			2	3
Toplam		110 -120		161	

Kuru ot vermeden büyüme

Hafta	Gün	Öğün sayısı	Kg / öğün	Süt/ Gün	Süttozu (g/L)	Buzağı yemi (kg)	Su (L)	Kaba yem
1.	1	3-4	0,75	2-3	125	-	1	-
	2-3	2	1.25	2,5	“	-	1	-
	4-7	2	2,00	4	“	Sınırsız	1	-
2.	8-9	2	2.25	4,5	“	“	1	-
	10-14	2	2,50	5,0	“	“	1	-
3.	15-19	2	2,75	5,5	“	“	Sınırsız	-
	20-21	2	3,00	6	“	“	“	-
4.	22-28	2	3,00	6	“	“	“	-
5.	29-35	2	2,00	4	“	“	“	-
6.	36-42	2	1,50	3	“	0,8	“	-
7.	43-49	2	1,00	2	“	1,0	“	*
8.	50-	2	1,00	-	-	1,0	“	*

Dişi Dana ve Düve

- 6 aylık yaştan sonra erkek ve dişi danalar aynı yerde bulundurulmamalıdır.
- 13 aylık yaştan sonra düvelerin kızgınlıkları izlenip kayıt edilmelidir.
- Normal büyüyen sağlıklı düveler 14-15 aylık yaşta ilk kez tohumlanmalıdır.
- Düvelere, kolay doğum özelliği olan ve düvedeki bedensel kusurları dölllerinde düzeltebilecek boğaların tohumları kullanılmalıdır (*Boğa katalogu kullanılmalı ve uzmanlara danışılmalıdır*).
- Buzağılama öncesi düve (ve ineklerde) mastitis kontrolü yapılmalıdır.

Büyütme ve süt verimi

- **Yetersiz beslenen düveler ergenliğe ve tohumlama çağına geç ulaşır ve dolayısıyla geç buzağılar. İlk buzağılamada 24 aylık yaştan sonraki her bir aylık gecikmenin bedeli 50-150 YTL arasında değişir.**
- **Aşırı beslenip yağlandırılanların memelerindeki süt bezleri gelişmez, sütü az salgılayan etli memeye sahip olurlar.**
- **Standartlara uygun dengeli büyütülmemiş dişiler, yalnızca 1. laktasyonda değil, ileriki dönemlerde de gerçek verimlerine ulaşamazlar.**

Dişi damızlıkların besin maddeleri ihtiyacı

Canlı Ağırlık (kg)		KM kg	Enerji MJ-NEL	HP g	Ca g	P g	Mg g	Na g
100	150	2,5	19,0	450	24	12	4	3
150	200	3,5	22,5	480	26	15	5	3
200	250	5,0	26,5	565	28	17	6	4
250	300	5,5	30,4	650	30	19	7	5
300	350	6,5	34,2	725	32	23	8	5
350	400	8,0	38,0	785	34	25	9	6
400	450	8,5	41,7	885	36	27	10	7
450	500	9,0	45,4	965	36	30	11	8
> 500		9,5	46,0	1000	36	30	11	8

Pratik yaklaşım

Genç dişi damızlıkların enerji ihtiyacını saptamak için

$$= CA / 10 \text{ (MJ NEL)}$$

Ham protein ihtiyacı için

$$= CA * 1,5 \text{ (g)}$$

Örnek: 300 kg ağırlığındaki bir düvenin enerji ve ham protein ihtiyacı:

$$= 300 / 10 = 30 \text{ MJ NEL}$$

$$= 300 * 1,5 = 450 \text{ g HP}$$

Pratik Rasyonlar

150 kg ağırlığında bir genç dişi:

İhtiyaç: 15 MJ NEL enerji ve 225 g HP, KM 3-3,5 kg

	Yapısı		Verilen Miktar kg	Yemle alınan		
	HP	MJ NEL		HP(g)	MJ NEL	KM
Büyütme yemi	180,0	7,0	2,0	360,0	14,0	1,8
Kuru ot	90,0	4,0	1,3	120,0	5,3	1,2
			3,3	480,0	19,3	3,0

Pratik Rasyonlar

400 kg ağırlığında bir genç dişi:

İhtiyaç: 40 MJ NEL enerji ve 600 g HP, KM 8-12 kg

Yapı					
	KM	HP	MJ NEL	HS	
MS%28	280,0	89,0	6,6	226	
Kuru ot	850,0	96,0	4,2	280	
Kesif yem	880,0	160,0	6,0	60	
Rasyon					
	KM	HP	MJ NEL	HS	Miktar
MS%28	4.200,0	373,8	27,7	949,2	15,0
Kuru ot	2.975,0	285,6	12,5	833,0	3,5
Kesif yem	880,0	140,8	5,3	52,8	1,0
Toplam	7.175,0	659,4	40,2	1.835,0	19,5
	1,79			0,26	

